

Janko.

Spisal Vilko M.,

Janko je prav prijazen dečko. Letos je pričel hoditi v tretji razred in je še majhen in mlad. Dovršil je ravnokar osmo leto. Mama ga ima silno rada, uči ga vljudnosti in mu skrbi za vse potrebno. Oče pa je strog in natančen. Kako pa se ga tudi Janko boji! Že na oči se razumeta. Ampak to se Janku dobro zdi, da očeta ni dostikrat doma. He, kako ti je vesel, kako skače, kadar je doma samo mama ...

Mali nagajivček se ji zna že tako prikupiti, da ga pusti na dvorišče med sosedove otroke, ki ga imajo tako radi, da so ga izvolili za svojega kralja.

Kadar pride na dvorišče, je hipoma okrog njega vse polno otrok. Nekoliko dečkov je njegove starosti, nekaj je mlajših in eden celo stareji od njega. Toda vsa družba se mu rada pokori. Kako pa zna Janko tudi poveljevati — kakor nihče njegovih podanikov ...

Če ga zberejo za vojskovodjo, steče na velik peščeni kup tam v kotu dvorišča in skliče k sebi svoje vojake. Tam jim daje povelja, prav kakor v vojni. Naučil se je teh povelj iz knjig, ki se pripoveduje v njih o raznih vojnah. Janko namreč bere za zabavo najrajši le take knjige.

Tako je Janko postal že precej spreten poveljnik svoje vojske in tudi tistega dečka, ki je stareji od njega in ki ga je odločil za vojskovodjo sovravnih čet, poučuje, kako in kaj ...

Zmago dobi navadno Jankova četa; in kadar je zmaga odločena, takrat nastane po dvorišču vriskanje in vpitje in tudi jokanje. — Marsikateri vojak odnese z bojišča krvav nos.

Časih, če ni zmaga gotovo odločena, se začno vojaki pripraviti, in Janko stopi na kup peska in zapove mir . . . Vse je tiho in mirno kakor pribito. „Slovenci“ in „Turki“ se pomešajo drug med drugega in vsi pazno poslušajo, kakšno igro bo nasvetoval zdaj njihov kralj. Ko je igra določena, so vsi zadovoljni z njo in nihče več ne govori o vojni in o ranah. Če bi ga Janko čul, bi ga za kazen zaprl v lopo.

Razen vojakov se igrajo tudi radi razbojnike in žandarje. Janko izbere dva orožnika, ki se ali prostovoljno oglasita ali sta pa izžrebana. On izrečno ne mara biti orožnik, razbojniki ga izvolijo vedno za svojega glavarja.

Preden se začne igra, pošlje oba orožnika za lopo mižat, sam pa se skrije s svojo tolpo v hlev in pod streho.

Kadar so vsi poskriti, zavpije eden izmed hudodelcev: „Hop!“ Tedaj se prične iskanje.

Časih iščeta orožnika poskrite potepuhe cele ure in še zaman, drugokrat pa jih kmalu izvohata in jih odženeta pred sodišče — v lopo. Tam sodi vsakega posebe najstarejši deček. Kazen je najmanj eno leto in po okolščinah še več. Najdaljša kazen, ki traja v resnici komaj pet minut, zadene samo glavarja, ki ga orožnika navadno zadnjega ujameta.

Janko se zna tudi dobro skrivati. Kadar potakne svojo tolpo po raznih zakotjih, se skrije šele on, in sicer tako, da niti „njegovi“ ne vedo zanj, ker bi ga drugače morda izdali . . . Pa če bi ga tudi kdo njegovih tovarišev videl, kam je smuknil, bi nič ne pomagalo, če bi povedal za njegovo skrivališče, ker Janko ne ostane nikoli na mestu kakor drugi razbojniki, marveč se plazi vedno naprej, počasi, previdno in nalahno, da ga nihče ne sliši . . .

Nekoč sta ga iskala orožnika ves popoldan. Zaman sta obrnila hlev in podstrežje in dvorišče. Pomagali so jima iskati tudi ujeti potepuhi, ker jim je sodnik obljubil, da jih spusti poprej iz zapore, če dobe glavarja . . . A vsi so ga iskali zaman. Naposled ga je šele zalotil najmlajši potepuh za omaro pod stopnicami. Pritekel je jokaje k sodniku in mu zatožil, da ga je glavar sunil v rebra, ko ga je hotel privleči izza omare. Sodnik je brž poslal po orožnika, in objokani razbojnik jima je pokazal Jankovo skrivališče.

Ko sta ga orožnika z veliko silo privlekla na svetlo, sta ga zvezala in ponosno odvedla čez dvorišče v lopo. To pot je bil Janko kaznovan na sto let ječe in je moral tičati v lopi celih deset minut . . .

Če se igra kmalu konča, jo še ponove, ker dečkom ugaja. Drugo pot je navadno Janko sodnik.

Tako brezskrbno se igra Janko vedno, kadar ni očeta doma.

Časih ga pokliče dekla iz kuhinje, toda Janko je niti ne poslušá. In če ga le dolgo ni v sobo, ga pozove mama sama.

Janko jo prav lepo in laskavo prosi, naj mu dovoli ostati zdolaj vsaj en trenutek še.

„Kdaj se boš pa kaj učil? — Čas je, da greš gor!“

„Mamica, saj se bom naučil,“ obeta s prosečim glasom.

In gospé se smili sinko, rada ga ima in neizmerno ga ljubi, in veselje, tisto nedolžno, brezmejno veselje, ki je razlito po njegovem obrazu, tista

blažena otroška duša, ki mu sije iz oči, polna tihe prošnje in želje, ves ta neskončno, nepopisno ljubeč izraz omehča skrbno mamico, in njena materalinska ljubezen je tako velika, tako topla, da se ji zasmili Jankec in ga pusti še doli igrati se med otroki . . .

Ampak nečesa se boji Janko še vedno, četudi je oče daleč od doma . . . Vedno oprezno pogleduje do hišnih vrat, kadar se odpro . . . boji se, da bi se ne prikazal jaz, njegov učitelj.

Kadar me zagleda v veži, popusti mahoma svojo igro in se poslovil od svojih prijateljev. Ti žalostno gledajo za njim in so potrti, ker se brez njega ne morejo igrati nobene igre.

In Janko pride k meni, nekak strah je na njegovih licih, in vidim, kako izginja z obraza vsa radost . . . Vsako mojo besedo lovi z otožnimi, bojazljivimi očmi in sram ga je, da bi ga kaznoval v pričo tovarišev, ki jim je bil pred trenutki še poveljnik in kralj . . . Vsi se ozirajo name nekam z jeznimi očmi, kakor bi bili pripravljeni žrtvovati zanj življenje. Samo najmlajši paglavček me gleda s škodoželjnim veseljem in komaj čaka, kdaj bom potegnil za ušesa poglavarja, ki ga je zadnjič tako neusmiljeno sunil v rebra . . .

Kazen za neposlušnost prejme šele v sobi, če nima v redu svojih nalog, ker sem mu po naročilu očetovem prepovedal ostaviti sobo prej, preden se ni vsaj deloma pripravil za šolo . . .

Janko se prav lahko in hitro nauči svojih nalog. Samo razmišljen je rad kakor so vsi otroci, ki so živahni.

Za razmišljenost bi ga moral že večkrat kaznovati, pa mu prizanesem, ker me rad sluša.

Jako radoveden je časih. Vprašuje me kar med poukom o raznovrstnih rečeh, a na vsa tista vprašanja mu odgovorim navadno po uri. Najrajši me vprašuje o puškah, topovih in o vojnah.

Zimski večer.

*Nocoj . . . nocoj
metuljčki beli prileteli.*

*Nocoj . . . nocoj
metuljčki na planjave seli.*

*In tam na gori . . . na sneženi
smehlja se striček mrz:*

*„Dihli . . . hihli . . .
je že čas? . . .“*

*Veselje, smeh
doni čez ravan,
in snežec in deca
se vsiplje na plan.*